

ПРАВИЛА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

**Јавног предузећа "Национални парк Бердар"
Доњи Милановац**

**Доњи Милановац,
Новембар, 2011.год.**

На основу члана 28. Закона о заштити од пожара ("Сл. гласник РС бр. 111/2009), Срђан Стефановић директор Јавног предузећа "Национални парк Ђердап", Доњи Милановац (у даљем тексту: Предузеће), ул. Краља Петра I бр. 14а, из Доњег Милановца, доноси:

ПРАВИЛА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Заштита од пожара обухвата скуп мера и радњи за планирање, финансирање, организовање, спровођење и контролу мера и радњи заштите од пожара, за спречавање избијања и ширења пожара, откривање и гашење пожара, спасавање људи и имовине, заштиту животне средине, утврђивање и отклањање узрока пожара, као и за пружање помоћи код отклањања последица проузрокованих пожаром.

Заштита од пожара остварује се:

- 1) Организовањем и припремањем субјеката заштите од пожара за спровођење заштите од пожара
- 2) Обезбеђивањем услова за спровођење заштите од пожара
- 3) Предузимањем мера и радњи за заштиту и спасавање људи, материјалних добара и животне средине приликом избијања пожара
- 4) Надзором над применом мера заштите од пожара

II. ПЛАНИРАЊЕ И ОРГАНИЗОВАЊЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

1. ПРАВИЛА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Правила заштите од пожара у складу са Законом о заштити од пожара, а у циљу унапређења заштите од пожара унутар објекта Предузећа обухватају:

1. Организацију технолошких процеса на начин да ризик од избијања и ширења пожара буде отклоњен, а да у случају његовог избијања буде обезбеђена безбедна евакуација људи и имовине и спречено његово ширење.
2. Заштиту од пожара у зависности од намене објекта са потребним бројем лица оспособљених за обављање послова заштите од пожара;
3. Доношење Плана евакуације и упутства за поступање у случају пожара;
4. Начин оспособљавања запослених за спровођење заштите од пожара.

1.1. Организација технолошких процеса на начин да ризик од избијања и ширења пожара буде отклоњен, а да у случају његовог избијања буде обезбеђена безбедна евакуација људи и имовине и спречено његово ширење

1.1.1. ТЕХНОЛОШКИ ПРОЦЕС

Основна делатност Предузећа је делатност ботаничких и зоолошких вртова и заштита природних вредности .

- При обављању процеса рада користи се:
 - ❖ канцеларијска опрема: канцеларијски намештај (радни и конференцијски столови, витрине, ормани, полице и рафови и сл.), рачунарска опрема (компјутери фиксни и преносиви, штампачи, скенери...), факс, телефони (фиксни, мобилни), копир апарати;
 - ❖ у приземљу - просторија за домаре: ручни алати на електрични погон (убодна тестера, бушилица, брусилица и сл.) ручни механичарски алати (кључеви, шрафцигери, клешта, чекић итд.);
 - ❖ средства за одржавање хигијене;

- ❖ службени аутомобили и возила (путнички и транспортни) за одређене потребе превоза запослених на терену, бицикли са мотором, чамци и глисер.
- Од запаљивих материја у објекту - Управној згради Предузећа у Доњем Милановцу се налази:
 - Папир,
 - Дрво и плоче од дрвета (панел-плоче, шпер-плоче, иверица, сирова (бојена) и оплемењена, медиопан, лесонит и сл.),
 - Текстил, скај, еко кожа, мебели, пластифицирана платна и мање количине лепка,
 - Танк за нафту;
- У објекту постоји могућност настанка пожара класе А и Б.

У циљу утврђивања одговарајуће организације и предузимања мера потребних за успешно функционисање и спровођење заштите од пожара, Управа за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова, врши категоризацију објеката, делатности и земљишта према угрожености од пожара у зависности од технолошког процеса који се у њима одвија; врсте и количине материјала који се производи, прерађује или складишти; врсте материјала употребљеног за изградњу објекта; значаја и величине објекта и врсте биљног прекривача.

Инспекцијским надзором није извршена категоризација објекта, на основу члана 23. Закона о заштити од пожара (Сл. Гласник бр. 111/2009), а у складу са Уредбом о разврставању објекта, делатности и земљишта у категорије угрожености од пожара ("Службени гласник РС", бр. 76/2010), тако да није утврђено у коју категорију угрожености од пожара, објекат спада.

На основу максимално допуштеног времена евакуације и броја људи који се могу наћи у објектима у моменту избијања пожара, пројектом су одређене ширине коридора евакуације, број степеништа, пролаза и врата. Знаци обележавања евакуационих путева означени су зеленом бојом у складу са стандардима (СРПС ИСО 3864, 6309, 11428, 7239).

1.1.2. ДУЖНОСТИ И ПРАВА СВИХ ЗАПОСЛЕНИХ У ПРЕДУЗЕЋУ КАО И АНГАЖОВАНИХ ПРАВНИХ И ФИЗИЧКИХ ЛИЦА У СПРОВОЂЕЊУ МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

1.1.2.1. Дужности и права стручних лица за заштиту од пожара

СТРУЧНО ЛИЦЕ ЗА НЕПОСРЕДНО ОРГАНИЗОВАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ПРЕВЕНТИВНИХ МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА - РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЧУВАРА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА - РЕФЕРЕНТ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Дужности стручног лица за непосредно организовање и спровођење превентивних мера заштите од пожара, (референт за заштиту од пожара) су следеће:

- Организује, обједињује и усмерава рад са аспекта заштите од пожара;
- Стара се о спровођењу мера заштите од пожара утврђених Законом и другим прописима, Правилима, као и другим општим и појединачним актима Предузећа из ове области;
- Прати и проучава законске и друге прописе из области заштите од пожара и предузима потребне мере ради усаглашавања рада са тим прописима и унапређивања заштите од пожара;
- Благовремено предузима све потребне мере ради отклањања уочених недостатака, спречавања нежељених последица и обезбеђења сталне исправности уређаја за аутоматску дојаву пожара;
- Учествује у припреми предлога Правила заштите од пожара, Програма основне обуке запослених, као и других општих аката из области заштите од пожара, а након доношења истих, стара се о њиховој доследној припреми;

- Врши замену и повлачење дотрајалих, застарелих, неупотребљивих апарата и опреме за гашење пожара, стално у току године, а на њихова места поставља нову и савременију ПП опрему и средства;
- Сарађује са надлежним инспекцијским и другим органима Управе за заштиту и спасавање Министарства унутрашњих послова;
- Стара се о потпуном и уредном вођењу свих потребних евиденција из области заштите од пожара;
- Најмање једном месечно путем месечног извештаја, а по потреби и чешће, извештава директора (одговорно лице) о свим уоченим појавама, променама, недостацима и проблемима из области заштите од пожара и предлаже конкретне мере за уклањање свих уочених недостатака;
- Остварује сталан увид у стање заштите од пожара и безбедности објекта, људи и имовине у њима и благовремено предузима све потребне мере ради отклањања уочених недостатака и спречавања нежељених последица;
- Стара се о исправности и размештају уређаја, опреме и средстава за гашење пожара;
- У случају избијања пожара, ако је на време обавештен, што пре долази на лице места ради пружања подршке управи Предузећа у организацији људства, за гашење, евакуацију и спасавање људи и имовине, до доласка територијалне ватрогасне јединице;
- По завршетку локализације и ликвидације пожара, у сарадњи са ПП полицијом и истражним органима МУП-а, непосредно учествује у утврђивању узрока настанка пожара и о томе извештај подноси директору (одговорном лицу) Предузећа;
- Врши основну теоријску и практичну обуку запослених у Предузећу из области заштите од пожара;
- Прати прописе из области заштите од пожара, као и техничка достигнућа из те области и у складу са истим предузима и предлаже потребне мере ради унапређења заштите од пожара;
- У случају непосредне опасности од избијања пожара и експлозија, као и елементарних непогода, или других ванредних ситуација, предузима хитне мере за њихово брзо и ефикасно отклањање и забрањује рад на критичним местима;
- Непосредно врши контролу спровођења мера заштите од пожара;
- Обезбеђује одређене књиге и обрасце ради евидентирања контроле апарата за почетно гашење пожара и других ватрогасних справа и уређаја, односно опреме за гашење, аутоматско јављање или гашење пожара, противпаник расвете и сл.;
- Запосленима у Предузећу указује на потребу придржавања прописаних мера заштите од пожара и у складу са тим предузима одговарајуће мере;
- Издаје одобрења за извођење радова заваривања, резања и лемљења на привременим местима. Учествује у примопредаји ових радова, води евиденцију издатих одобрења, као и другу документацију у вези са извођењем радова заваривања, резања и лемљења.;
- Прати нове светске трендове, нова научна и међународна достигнућа из области заштите од пожара и у току рада се непрестално усавршава путем литературе, семинара, курсева и др.;
- Врши непосредну контролу спровођења утврђених превентивних и наложених мера заштите од пожара;
- Да у случају констатовања одређених неправилности и недостатака због којих постоји непосредна опасност од избијања пожара или експлозије, забрани рад до отклањања истог недостатка;
- Да против запосленог који се не придржава мера прописаних Правилима, који је под дејством алкохола или наркотика поднесе пријаву и проследи је директору ради покретања дисциплинског поступка и утврђивања кривичне и друге одговорности.

1.1.2.2. Дужности и права одговорног лица

ДИРЕКТОР

Директор у вршењу послова заштите од пожара има следећа права и обавезе:

- Непосредно је одговоран за организовање заштите од пожара у Предузећу, спровођење мера заштите од пожара, а нарочито за примену прописаних и наложених мера заштите од пожара у Предузећу;
- Доноси Правила заштите од пожара, План заштите од пожара и Програм основне обуке запослених из области заштите од пожара;
- Стара се о обезбеђивању средстава, утврђује потребна средства за заштиту од пожара и на бази расположивих средстава, одобрава њихово коришћење;
- Остварује увид у стање организације заштите од пожара као и степен безбедности и предузима потребне мере у циљу унапређења заштите од пожара;
- Разматра инспекцијске и друге налазе, извештаје и решења, предузима мере да се утврђени недостаци отклоне у датим роковима и да се спроводе закључци;
- Разматра и обезбеђује потребне услове за благовремено, потпуно и приступачно информисање запослених и других лица, са стањем организованости и спровођењем прописаних и наложених мера заштите људи и имовине и предузетим мерама за даље остваривање и унапређивање те заштите;
- Утврђује материјалну и другу одговорност руководиоца појединих радних јединица, као и запослених са посебним правима, овлашћењима и одговорностима, које именује, због неспровођења прописаних или наложених мера заштите људи и имовине, које су им стављене у надлежност Законом и прописима донетим на основу Закона, Правилима заштите од пожара или другим општим актима;
- Контролише и обезбеђује примену и придржавање прописаних и наложених мера заштите од пожара. У случајевима када се уоче или констатују одређена одступања или недостаци у примени мера заштите од пожара дужан је да одмах предузме мере у циљу отклањања уочених недостатака и неправилности;
- Стара се о благовременом доношењу Правила заштите од пожара и других аката везаних за ову област;
- Стара се о благовременој и прописној набавци средстава и опреме за гашење пожара, као и друге опреме за заштиту од пожара, њиховом наменском коришћењу и прописном одржавању;
- У случају избијања пожара, ако је на време обавештен и присутан, до доласка територијалне ватрогасне јединице, непосредно организује људство, руководи и командује акцијом гашења, евакуације и спасавања људи и имовине, у случају да није присутан, акцијом руководи Руководилац Службе чувара заштићеног подручја природе ;
- Стара се о благовременом и потпуном информисању запослених са стањем, мерама и средствима која се предузимају на спровођењу и унапређењу заштите од пожара.

1.1.2.3. Дужности и права запослених са посебним овлашћењима и одговорностима

ПОМОЋНИЦИ ДИРЕКТОРА И РУКОВОДИОЦИ СЛУЖБИ

Помоћници директора и руководиоци служби у вршењу заштите од пожара имају следећа права и обавезе:

- У делокругу свог рада организују и контролишу рад запослених на начин који обезбеђују потпуну сигурност запослених и имовине са аспекта заштите од пожара;
- Пре почетка и по завршетку рада провере да ли су предузете све мере заштите од пожара у њиховој радној јединици;
- Одговорни су за стање заштите од пожара у организационој јединици којом руководе, односно у делу процеса рада којим руководе;
- Дужни су да у делокругу свог рада организују и контролишу рад запослених на начин који обезбеђује потребну безбедност запослених и имовине;

- Старају се и предузимају све потребне мере у циљу доследне примене утврђених превентивних и наложених мера заштите од пожара;
- При организовању рада контролишу и обезбеђују примену и придржавање прописаних и наложених мера заштите од пожара, а у случају одређених недостатака благовремено предузимају одговарајуће мере за отклањање истих;
- Обезбеђују сарадњу са референтом заштите од пожара, ради доследне и благовремене примене мера заштите од пожара, обавештавају га о свим уоченим недостацима у својој радној јединици и да заједно са њим раде на отклањању недостатака у домену својих знања, могућности и оспособљености за поједине послове из области заштите од пожара;
- Дужни су да обезбеде да сви радници организационог дела процеса којим руководе буду упознати са опасностима које им прете од пожара на радном месту и у организационој јединици;
- У случају избијања пожара, до доласка територијалне ватрогасне јединице, непосредно организују људство, руководе и командују акцијом гашења, евакуације и спасавања људи и имовине у организационој јединици којом руководе;
- Дужни су да са радног места удаље запосленог који се не придржава мера заштите од пожара, а ако у таквој радњи има елемената повреде радних обавеза, дужни су да поднесу захтев за покретање дисциплинског поступка;
- Обавезни су да омогуће основну обуку запослених из области заштите од пожара и одговорни су за њихову оспособљеност у руковању опремом и средствима за гашење пожара;
- Организују да сви запослени буду упознати са опасностима које им прете од пожара и експлозије на радном месту;
- Благовремено и редовно разматрају питања о мерама које треба предузети ради ефикасније заштите од пожара као и правилне употребе средстава за гашење пожара;
- Врше друге послове и задатке који доприносе унапређењу заштите од пожара, по налогу и уз сагласност директора и лица задуженог за заштиту од пожара.

ШЕФ ОБЕЗБЕЂЕЊА - ПОМОЋНИК ДИРЕКТОРА ЗА ЗАШТИТУ И РАЗВОЈ

Права и обавезе шефа обезбеђења су да:

- Омогућава референту заштите од пожара услове за нормалан рад;
- Указује референту заштите од пожара на нове планове и пројекте, као и пројекте адаптације и реконструкције на објекту и инсталацијама;
- Обавештава референта о потреби за извођењем радова заваривања, резања и лемљења на привременим местима ради издавања одобрења;
- Предлаже покретање дисциплинског поступка против запосленог који не спроводи прописане или наложене мере заштите од пожара;
- У сарадњи са референтом заштите од пожара забрањује обављање послова од којих прети опасност од избијања и ширења пожара;
- Пре почетка извођења радова заваривања, резања и лемљења на привременим местима, врши контролу стања заштите од пожара ради утврђивања услова за безбедно извођење истих;
- За све неправилности које уочи, предузима одговарајуће мере заштите од пожара и у зависности од природе недостатака издаје наредбу да се исте отклоне;
- Контролише рад ватрогасне страже за време извођења радова заваривања, резања и лемљења на привременим местима;
- Сарађује са референтом заштите од пожара у циљу отклањања недостатака у просторијама Предузећа;
- Контролише рад запослених на пословима обезбеђења;
- Врши контролу стања општих и наменских електричних инсталација, налаже отклањање недостатака;

- Не дозвољава коришћење електричних уређаја и опреме уколико утврди да се неки недостатак не може отклонити, а да прети опасност од избијања и ширења пожара;
- Води евиденцију о извршеним радовима, поправкама и интервенцијама на електричним инсталацијама, уређајима и опреми;
- У сарадњи са референтом заштите од пожара, привремено одузима од запосленог у Предузећу, сл. Уређај (решо, грејалицу, калорифер,...), уколико утврди да коришћење поменутих уређаја може да повећа могућност настајања пожара;
- У случају избијања пожара, ако је на време обавештен и присутан, до доласка територијалне ватрогасне јединице, непосредно организује људство, руководи и командује акцијом гашења, евакуације и спасавања људи и имовине;
- Предузима и друге радње и поступке у интересу безбедности запослених, посетилаца, објеката и имовине.

1.1.2.4. Дужности и права осталих запослених

РАДНИК ОБЕЗБЕЂЕЊА - ДОМАР

Дужности радника обезбеђења:

- За време дежурства обилази објекат, просторије, постројења, уређаје и инсталације, а посебно места где постоји већа могућност настанка пожара. Све уочене недостатке уписује у дневник догађаја који је у сваком тренутку доступан референту заштите од пожара, о уоченим недостацима и потенцијалним изазивачима пожара одмах извешава референта заштите од пожара, директора и непосредног руководиоца, као и да предузме све потребне мере ради спречавања настанка нежељеног догађаја
- Да при обиласку пословних просторија Предузећа врши визуелну контролу исправности ПП опреме, као и њеног размештаја унутар објекта;
- Да упозорава запослене у Предузећу и посетиоце на сталну потребу придржавања законски предвиђених мера заштите од пожара;
- Да врши дневне и ноћне обиласке радних и помоћних просторија Предузећа у циљу спровођења контроле примене прописа и мера заштите од пожара;
- Врши 24-часовни надзор, односно стално дежурство и руковање ПП централом;
- Да у случају настанка пожара, ако је пожар у почетној фази одмах приступи локализацији и елиминацији истог. У случају пожара већег интензитета позива територијалну ватрогасну јединицу, обавештава диспечерску службу и активно учествује у акцији евакуације и пружању прве помоћи запосленима и посетиоцима;
- Брине о чувању и уредном одржавању личне и заједничке ватрогасне опреме са којом је у оквиру смене или појединачно задужен, као и о одржавању реда и чистоће у својим просторијама;
- Одговара за исправност ватрогасних апарата и хидраната и врши надзор одржавања хидрантске мреже, као и њихову опремљеност цревима, млазницама и другом опремом;
- По налогу и по потреби врши обезбеђење (послове ватрогасне страже) места где се врши претакање, истакање, пресипање запаљивих течности, односно истовар-утовар других опасних, запаљивих и експлозивних материја, као и на местима где се врши манипулација и послови који могу изазвати пожар и експлозију, где се врше послови заваривања, резања и лемљења на привременим местима, уз претходно прибављено одобрење за наведене радове, као и за време организовања јавних скупова уз присуство већег броја људи. Под ватрогасном стражом се подразумева присуство лица стручно оспособљених за гашење пожара са одговарајућом опремом и средствима за благовремено гашење почетних пожара;
- Предлаже набавку нове ватрогасне опреме и средстава, као и замену дотрајалих и неисправних;
- Обавештава референта заштите од пожара, директора и непосредног руководиоца о уоченим недостацима и опасностима које могу довести до пожара;

- Приликом обиласка, посебну пажњу обраћа на следеће просторије:
 - Гардероба,
 - Магацински простор,
 - Архива,
 - Степенишни простор са оставама и ходници,
 - Паркинг простор испред улаза у просторије Предузећа,
 - Канцеларијски простор (администрација, сервисне службе и сл.),
 - Сала за пријем гостију (дневни боравак),
 - Радионице,
 - Сервер соба,
 - Електрособа са УПС-евима,
 - Дизел агрегат
- Предузима, сроводи и придржава се прописаних мера заштите од пожара на начин који обезбеђује потпуну личну и имовинску сигурност људи и материјалних добара;
- Води рачуна да евакуациони путеви у сваком тренутку буду проходни, како би се у случају пожара обезбедила несметана евакуација људи;
- Обезбеђује несметан приступ свим ПП апаратима и хидрантима, односно води рачуна да је минимално растојање робе и других материјала од ПП апарата и хидраната 0,5 м;
- Обезбеђује одговарајућу висину слагања робе, тако да минимално растојање робе од грејних или расветних тела буде 0,5 м;
- По истеку радног времена, при напуштању објекта од стране запослених, врши обилазак административног дела зграде, у циљу контроле и уочавања потенцијалне пожарне опасности;
- При активирању система за аутоматску дојаву пожара, проверава да ли је дојава лажна или стварна;
- Врши и друге послове које му се повере, а у складу са својим знањем и могућношћу;

ЗАПОСЛЕНИ НА ОДРЖАВАЊУ ИНСТАЛАЦИЈА, ОПРЕМЕ И УРЕЂАЈА (ИНЖЕЊЕРИ ОДРЖАВАЊА, ТЕХНИЧАРИ, МАЈСТОРИ И СЛ.)

Права и обавезе запослених на одржавању инсталација, опреме и уређаја су да:

- Најмање једном у три месеца врше преглед инсталација из свог домена рада (електроинсталације, дизел агрегат, водовод и остало) о чему ће се сачинити извештај са предлогом мера за отклањање недостатака на овим инсталацијама везаних за заштиту од пожара и да о овим прегледима у складу са важећим прописима за поједине инсталације воде потребне евиденције;
- Пре почетка рада, у току редовног рада и по завршетку рада са опремом и уређајима, проверавају да ли су предузете све мере заштите од пожара на опреми и уређајима за које су одговорни;
- Прекину напајање појединих инсталација уколико утврде да употреба неког уређаја или дела инсталације угрожава безбедност објекта или лица;
- Стручно се оспособљавају и усавршавају за обављање радњи и задатака за које нису оспособљени, а предвиђено је радним задацима које извршавају,
- Старају се о обележености разводних и командних табли и ормана у циљу једноставније манипулације њима, да су разводне и командне табле и ормани обезбеђени одговарајућим шемама у складу са прописима (једнополне шеме, шеме развода и напајања);
- О сваком уоченом недостатку са аспекта заштите од пожара писмено обавесте лице задужено за заштиту од пожара и да спрече даље коришћење уређаја, инсталације или дела инсталације који је могућ узрочник пожара;
- По завршетку радног времена очисте свој радни простор од зауљених и других запаљивих или експлозивних материјала и исте избаце ван објекта;

- На крају радног времена или радног процеса искључе машине и уређаје са којим су радили;
- Да одбију да изврше радове заваривања, резања и лемљења на привременом месту, за које није издато одобрење за извођење поменутих радова;
- Да се приликом руковања апаратом за заваривање, придржавају мера заштите од пожара;
- Да обавесте референта заштите од пожара, директора и непосредног руководиоца, уколико утврде било какав недостатак на опреми за заваривање.

СВИ ЗАПОСЛЕНИ У ПРЕДУЗЕЋУ

Запослени су основни носиоци послова и задатака заштите од пожара и имају права и дужности да учествују у спровођењу и унапређивању мера заштите људи и имовине од пожара у складу са Законом о заштити од пожара, Правилима заштите од пожара и другим општим актима Предузећа.

Права и обавезе запослених су:

- Да организују заштиту свих вредности којима располажу, на начин који обезбеђује потпуну личну и имовинску сигурност људи и материјалних добара;
- Да предузимају, спроводе и придржавају се прописаних мера заштите од пожара;
- Да траже помоћ од органа, организација или лица која ту помоћ могу да им пруже, а нарочито у гашењу и спречавању ширења пожара;
- Да упућују предлоге и захтеве референту за заштиту од пожара у циљу отклањања недостатака који могу да угрозе здравље и живот људи или доведу до оштећења и уништења објекта Предузећа;
- Да се оспособљавају и подвргну основној обуци и провери знања за непосредно примењивање мера заштите од пожара;
- Да у току рада и по завршетку радног времена стално прате и контролишу рад, функционисање и исправност опреме, уређаја, инсталација у непосредној и широкој радној околини и да сваки квар и неисправност одмах пријаве надлежном органу, референту заштите од пожара, директору и непосредном руководиоцу, а у циљу отклањања њихове неисправности које могу да угрозе безбедност људи и имовине;
- Да пажљиво рукују опасним материјама (експлозивне, запаљиве, нагризајуће, отровне,...) и да предузимају потребне и прописане мере при њиховом коришћењу, складиштењу или одлагању;
- Да се старају да приступ њиховим радним местима буде слободан и могућ, како би се несметано приступило коришћењу средстава за гашење пожара и других средстава заштите у отклањању последица пожара и других опасних појава;
- Да користе лична заштитна средства и опрему на начин који је прописан општим актима;
- **Да непосредно учествују у гашењу пожара и угасе га ако је то могуће без опасности по себе и друга лица**, а да у противном обавесте територијалну службу ватрогасне јединице и органе Сектора за ванредне ситуације МУП-а.

1.1.2.5. Одговорност радника због непридржавања прописаних и наложених мера заштите од пожара

Запослени у **Предузећу**. Дужни су да се у свом раду придржавају мера заштите од пожара, прописаних Законом, Правилима заштите од пожара, као и мера које им на основу изведених прописа наложе појединци и службе одговорне за спровођење мера заштите од пожара и инспекцијски органи Сектора за ванредне ситуације МУП-а.

Непридржавање мера заштите од пожара утврђених Правилима заштите од пожара представља тежу повреду радних обавеза и радне дисциплине.

Одредбе Правила заштите од пожара обавезне су и примењују се за све запослене који су засновали радни однос (на одређено или неодређено време) у Предузећу, као и на

запослене других органа и организација који по било ком основу раде или изводе радове у Предузећу.

1.1.3. ТЕХНИЧКА ОПРЕМА И СРЕДСТВА ЗА ОТКРИВАЊЕ, ЈАВЉАЊЕ И ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

За успешно извршавање послова и задатака на заштити људства и имовине од пожара, као и његово гашење, Правилима заштите од пожара у складу са решењем надлежног органа прописују се минимална средства и опрема за заштиту од пожара.

У техничку опрему за заштиту од пожара спадају справе и опрема за гашење, спасавање, откривање пожара, узбуњивање и јављање ПП центри, санитарска опрема, др.

Опрема и средства за гашење пожара којима Предузеће располаже са (Управна зграда ЈП Националног парка Ђердап, Краља Петра I 14а):

1. ПП апарати типа "С 9" (4 ком);
2. ПП апарати типа "ЦО₂" 5 (1 ком);
3. Хидрантска инсталација и то 4 ком.: Х-1, Х-2 на спрату, Х-3, Х-4 у приземљу.

Целокупна унутрашња хидрантска мрежа састоји се од 4 зидних хидраната који се налазе на две етаже, и то:

- а) У приземљу објекта 2 зидна хидранта и
- б) На спрату објекта 2 зидна хидранта.

Објекат НЕ ПОСЕДУЈЕ уређај за повећање притиска (хидроцил).

4. Стабилни систем аутоматске дојаве пожара "Секуритон фитиш"

Одржавање опреме и средстава за дојаву и гашење пожара, обавља овлашћено Предузеће, а **испитивање исправности вршити сваких 6 месеци.**

Исправна средства и опрема за гашење пожара постављају се на означним, **видним и приступачним местима у објекту.**

Редовни преглед исправности преносних и превозних апарата за почетно гашење пожара, као и контрола проточног капацитета и притиска воде у унутрашњој хидрантској мрежи обавља се два пута у току године, односно на сваких 6 месеци.

Испитивање на ХВП (хладни водени притисак), према важећим прописима за **ПП апарате типа С,** треба вршити сваке **2 године,** а за **ПП апарате типа ЦО₂,** сваких **5 година.**

Врста опреме и средстава за гашење пожара и њихов размештај ближе су одређени Елаборатом заштите од пожара, односно утврђују се Правилима заштите од пожара, или евантуалним Планом заштите од пожара.

На основу процене угрожености објеката, са становишта заштите од пожара, односно физичко-хемијских особина материјала који се користе у свим пословним сегментима Друштва, могући су пожари класе "А", пожари класе "Б" и пожари на електричним инсталацијама. Класификација могућих пожара извршена је према стандарду СРПС З Ц2 003 (Сл. Лист СФРЈ бр. 31/79) тј. коригована са СРПС ИСО 3941/94.

Пожари класе "А" су пожари чврстих материјала са стварањем жара при сагоревању (дрво, папир, поливинил хлорид, текстил,...). На основу очекиване "А" класе пожара, предвиђена су одговарајућа средства за гашење пожара и то: преносни или превозни апарати за почетно гашење пожара типа С-9 као и вода из унутрашње хидрантске мреже.

Пожари класе "Б" су пожари запаљивих течности у нашем случају (уље и течна горива). На основу очекиване "Б" класе пожара, предвиђена су одговарајућа средства за гашење пожара и то: преносни апарати за почетно гашење пожара типа С-9 и ЦО₂ - 5 кг.

Пожари на електричним инсталацијама (разводним електричним ормарима и другим електричним уређајима) нису по овом стандарду третирани као посебна класа пожара. Приликом искључења електричне енергије, сврставају се у друге припадајуће категорије

пожара. На основу очекиване класе пожара, предвиђена су одговарајућа средства за гашење пожара и то: преносни апарати за почетно гашење пожара типа С-9 и ЦО₂ - 5 кг.

Техничке карактеристике усвојених апарата за гашење пожара

Из групе апарата за гашење сувим прахом, предвиђени су преносни и превозни апарати за почетно гашење пожара типа "С" , који су усаглашени са српским стандардом СРПС З Ц2 035 и СРПС З Ц2 135.

Из групе апарата за гашење угљен диоксидом, предвиђени су преносни апарати за почетно гашење пожара типа " ЦО₂ " , који су усаглашени са српским стандардом СРПС З Ц2 040.

1.1.4. ПОСТУПАК У СЛУЧАЈУ ИЗБИЈАЊА ПОЖАРА

Пожар може настати у радно време и ван радног времена.

Ако настане у радно време обично је на време откривен па се може приступити његовој локализацији и елиминацији. Најближи запослени су дужни да приступе локализацији пожара приручним средствима и ПП апаратима и то пре свега на начин без опасности по себе, те присутна лица у непосредној околини. При томе су у обавези да обавесте територијалну ватрогасну јединицу, управу Предузећа, органе МУП-а и референта заштите од пожара.

Ако је пожар касно уочен и не може се угасити приручним средствима, ПП апаратима, хидрантима, одмах се упућује позив територијалној ватрогасној јединици, органима МУП-а, директору Предузећа и референту заштите од пожара.

Приликом позива ватрогасне јединице запослени оставља следеће податке:

- Назив Предузећа;
- Локација Предузећа (улица и број);
- Врста објекта и материјал који гори;
- Фронт горења и површину пожара;
- Постоји ли опасност по људе и околне објекте;
- Које материје горе и постоји ли опасност од тровања и експлозија;
- Број телефона са ког је позвана ватрогасна јединица.

До доласка ватрогасне јединице, директор или руководиоци радних јединица организују људство према унапред направљеном Плану заштите од пожара, издају задатке и руководе акцијом гашења, евакуације, спасавања људи и изношењем материјалних добара из пожаром захваћених објеката.

Пре почетка гашења **МОРА СЕ ИСКЉУЧИТИ НАПАЈАЊЕ ОБЈЕКТА ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ**, јер се водом не смеју гасити каблови и уређаји под напоном. Уколико се гаси водом, примењује се пуни млаз или распршени млаз, измаглица, у зависности колико се близу може прићи пожару.

Људство се не сме кретати поред каблова и уређаја који електризирају.

По доласку територијалне ватрогасне јединице на место догађаја, референт заштите од пожара, запослени и целокупна управа Предузеће, стављају се на располагање командиру ватрогасне јединице, који преузима даље мере гашења и спасавања и извршавају његова наређења.

Запослени и референт заштите од пожара дужни су да у циљу лакше и брже локализације и елиминације пожара, командиру дају корисне информације које обухватају:

- У ком делу Предузећа је избио пожар;
- Какав материјал гори;
- У ком делу је ватра прво примећена, како се ширила и у ком правцу;

- Да ли у објекту под пожаром постоје експлозивне и запаљиве материје и које ако их има;
- Да ли унутар објекта има повређених и несвакуисаних људи;
- Где су евакуациони путеви;
- Распоред и локацију спољашњих и унутрашњих хидраната.

Ако пожар угрожава људске животе, главне снаге се концентришу на њихово спасавање уз паралелну локализацију пожара.

У циљу успешнијег руковођења акцијом гашења пожара командир може:

- Да забрани приступ и удаљи лица која су у близини пожара;
- Да забрани саобраћај поред места пожара уколико оцени да ће акција гашења бити брже спроведена, или ако постоји опасност по лица која се ту крећу;
- Да нареди евакуацију лица и предмета из суседних објеката који су угрожени пожаром, као и евакуацију технике, папира од важности и других материјалних добара која би могла бити уништена ватром;
- Да нареди прекид довода ел. енергије или пропан-бутан гаса, ако то захтевају потребе гашења пожара;
- Да предузима и друге мере, које ће по његовој оцени бити од користи при гашењу пожара и што мањем уништавању имовине.

У случају избијања пожара већих размера, елементарних непогода, експлозија, којима се могу угрозити људски животи, материјална добра, или животна околина, сви запослени су дужни да раде на спасавању унесређених и имовине, без обзира на радно време, радно место и квалификацију.

По завршетку интервенције референт заштите од пожара је дужан да сачини извештај о току и резултатима ватрогасне интервенције и да га проследи директору Предузећа.

Извештај се пише у два примерка од којих један задржава референт заштите од пожара.

1.2. Заштита од пожара у зависности од намене објекта са потребним бројем лица оспособљених за обављање послова заштите од пожара

1.2.1. ПОСЕБНОСТИ РАДНОГ МЕСТА И ПРОЦЕСА РАДА

а) ОБЈЕКАТ у ул. Краља Петра И бр, 14 у Доњем Милановцу

- Седиште Предузећа налази се у ул. Краља Петра И бр, 14 у Доњем Милановцу у власништву Јавног предузећа "Национални парк Ђердап", при чему просторије које користи Предузеће заузима простор на три етаже (приземље и спрат, уз припадајући тавански простор) укупне површине $P = 1638 \text{ m}^2$, а састоји се од следећих организационо-технолошких и просторних целина:
 - Улазни хол са пријемним пултом - портирница у згради са ПП централом за аутоматску дојаву пожара,
 - Клима коморе (на крову објекта),
 - Магацински простор,
 - Степенишни простор са оставама и ходници,
 - Паркинг простор испред улаза у просторије Предузећа,
 - Канцеларијски простор (администрација, сервисне службе и сл),
 - Сала за пријем гостију,
 - Радионица,
 - Сервер соба,
 - Електрособа са УПС-евима (УПС-еви покривају све функције осим расвете),
 - Архива,
 - Санитарни чворови,
- Са противпожарног аспекта нарочито су битне функционално повезане целине:

- Магацински простор,
 - Радионица,
 - Танк за нафту
који се налазе у приземљу адаптираног и реконструисаног складишта у комплексу пословног објекта.
- Основна намена овог простора је складиштење материјала, резервних делова и организовање одржавања опреме и инсталација.
 - Улаз у ове просторије је са нивоа приземља.
 - Објекат спада у ниске објекте (под највишег спрата где бораве људи на висини нижој од 22 м).
 - **Објекат у целини има ИВ степен отпорности на пожар.**
 - Категорија технолошког процеса према угрожености од пожара је **К3** (према Елаборату ЗОП-а).
 - До објекта је израђена асфалтна комуникација и несметан је прилаз ватрогасним јединицама у случају интервенције, а приступ просторијама за интервенцију ватрогасним возилима омогућен је преко фасаде оријентисане ка слободном простору.
 - Плато који служи за интервенцију ватрогасним возилима задовољава све захтеве Правилника о техничким нормативима за приступне путеве, окретнице и уређене платое за ватрогасна возила у близини објекта повећаног ризика од пожара (” Сл. лист СРЈ бр. 8/95 ”) у погледу носивости коловоза и платоа (13 кН осовинског притиска) и најмање ширине саобраћајница за једносмерно кретање возила (3,5 м), односно за двосмерно (6 м).
 - Удаљеност ВСЈ Доњи Милановац (у Мосни) је око 7,5 км, а с обзиром на исту, као и претпостављену брзину кретања ватрогасних возила око 50 км/х, време чекања на долазак ватрогасаца је приближно 13 мин (време за позив 3 мин., време припреме за полазак 1 мин. и време кретања возила око 9 мин.).У случају интервенције, објекат располаже са хоризонталним (ходници) и вертикалним (једнокрако степениште) путевима евакуације (ширина крака 1.5 м са галерије у приземље), исти су обележени, са паник расветом и евакуационим вратима.
 - За прикључење објекта на дистрибутивну мрежу, користи се у оквиру комплекса постојећа трафостаница од 10/0,4 кВ.
 - Сви мерни и ГРО-и су са УПС-ом смештени у Електрособи. Ормани су од декапираног лима, пластифицирани и опремљени бравицама и кључевима.
 - Вентилација и климатизација простора је централна, а грејање је такође централно-даљинско прикључено на сопствену котларницу-подстаницу гаса.
 - Осветљење је углавном изведено Флуо-светиљкама, прописно заштићеним.
 - Простор је подељен у пожарне секторе у грађевинском смислу зидовима, таваницама и вратима одрђене отпорности према пожару.
 - Врата на ПП-ом зиду су отпорна према пожару, атестирана према СРПС У.Ј1 160, снабдевена уређајем за самозатварање, изнад којих је зид до међуспратне таванице, отпоран према пожару.
 - Главни напојни разводи, на местима пролаза кроз различите ПП зидове или таванице су добро заштитени негоривим материјалом.
 - Канали за вентилацију и климатизацију који пролазе кроз ПП зидове снабдевени су електромагнетним ПП клапнама отпорности 1 х.
 - Одвајање простора магацина и радионица од осталог простора је остварено зидовима отпорних према пожару 2 х, а одвајање магацина и радионица од простора комуникација и галерије на спрату, зидовима и таваницом отпорних према пожару 1,5 х и вратима отпорних према пожару 1 х.
 - Конструктивни систем објекта у коме се налази магацин и радионица је армирано бетонски, а носећа конструкција галерије је демонтажна (стубови и греде), за коју постоји Елаборат пасивне заштите од пожара елемената дрвене конструкције платформе на Р = 60 мин.

- Међуспратна конструкција и стубови, као и зидови галерије према магацину и радионици су обложени Ригипс РФ плочама са испуном од минералне вуне $d = 5$ цм, заштићени одговарајућим премазима тако да имају укупну захтевану ватроотпорност од 1,5 х.
- Од атмосферског пражњења објекат је заштићен громобранском инсталацијом.
- Сва електроинсталација у канцеларијском простору и студијима иде по зидовима или испод монтажано-демонтажног пода.
- Објекат располаже:
 - стабилним системом за аутоматско сигнализирање и јављање пожара
 - ПП централа ” **СЕКУРИТОН ФИТИШ** ” се налази у издвојеном монтажном објекту и **Предузеће** је дужно да обезбеди 24-часовно присуство радника обезбеђења, обучених за руковање истом, односно, радника који ће за најкраће време бити присутно/доступно ради откључавања просторија у случају када је управна зграда закључана:
 - мора постојати сервисна књига;
 - обезбедити шеме распореда аутоматских и ручних јављача;
 - истакнут је Алармни план и Упутство за ПП централу;
 - мора постојати контролна књига прегледа и испитивања стабилне инсталације за дојаву пожара;
 - мора постојати књига дојава пожара.
 - хидрантском мрежом (зидним хидрантима - 4 ком),
 - ПП апаратима за почетно гашење пожара, и то:
 - С-9 (5 ком),
 - ЦО₂-5 (1 ком),

1.2.2. ОРГАНИЗОВАЊЕ ПОСЛОВА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА У ЗАВИСНОСТИ ОД НАМЕНЕ ОБЈЕКТА

Ради спровођења прописаних и наложених мера заштите од пожара, као и других послова и задатака прописаних Законом и другим прописима из области заштите од пожара, Правилима заштите од пожара, у складу са Законом, утврђује се одговарајућа организација заштите од пожара у зависности од намене објекта са потребним бројем лица оспособљених за обављање послова заштите од пожара.

За послове непосредног организовања и спровођења превентивних мера заштите од пожара у Предузећу, ангажован је Руководилац Службе чувара заштићеног подручја са положеним стручним испитом из области заштите од пожара, који је код даваоца услуга у радном односу на неодређено време.

На послове непосредног организовања и спровођења превентивних мера заштите од пожара у Предузећу могу бити распоређени и запослени у Предузећу, ако су исти са положеним стручним испитом из области заштите од пожара, који су у радном односу на неодређено време.

На послове противпожарног обезбеђења распоређују се запослени са положеним стручним испитом из области заштите од пожара.

1.3. Доношење Плана евакуације и упутства за поступање у случају пожара

1.3.1. УВОД

У поступку интервенције ватрогасно-спасилачких јединица, један од најзначајнијих задатака јесте евакуација лица која су се наша у угроженој зони.

Кроз техничке мере (стандарди и правилници) и стручно техничку литературу дефинишу се оптимална решења или дају примери прорачуна везани за стварање објективних услова за ефикасну евакуацију.

Проблем евакуације није само доминантно питање при настанку пожара у објекту или простору, већ је оно присутно и при другим акцидентним ситуацијама као што су: хемијски акциденти, земљотрес, терористички напад, претња подметањем експлозивних направа и др.

Почетни и крајњи циљ код стварања услова за евакуацију је **принцип напуштања објекта за што краће време на безбедан начин.**

Као полазна основа за израду Плана евакуације, коришћена је следећа регулатива која дефинише ову област:

1. Закон о заштити од пожара (" Службени Гласник РС " бр. 111/2009);
2. СРПС ТП21 2003, Техничке препоруке за урбанистичке и грађевинске мере безбедности од пожара стамбених, пословних и јавних зграда;
3. Заштита од пожара. Символи и техничке шеме. СРПС У. Ј1.220;
4. Символи заштите од пожара за техничке приказе (" Службени лист СФРЈ " бр. 51/81);
5. СРПС ИСО 8421-6 Евакуација и спасавање.

Појам евакуације, у смислу Плана евакуације, обухвата организовани начин напуштања просторија, пре него што наступи угрожавање живота и здравља запослених и посетилаца, што може изазвати изненадни догађај, чији је наступ и штетне последице могуће предвидети.

Под спасавањем у смислу овог Плана, подразумева се организовано спровођење радњи којима се особама затеченим у угроженим просторијама пружа помоћ, када ради околности насталих изненадним догађајем сами не могу напустити просторије и зграду, а да при том не доведу у опасност свој живот. Евакуација и спасавање спроводи се у случајевима изненадних догађаја. Изненадни догађаји могу угрозити сигурност запослених и посетилаца у грађевинама па се мора организовати брза и смислена евакуација у случају њиховог настајања.

1.3.2. НАЧИН ОТКРИВАЊА ОПАСНОСТИ, ДОЈАВА И УЗБУЊИВАЊЕ

Откривање и дојаву пожара и уопште поремећаја на објекту, опреми и инсталацијама, који би могли изазвати опасност по живот и здравље особа и имовину, врше сви запослени. Откривање и дојава пожара, као и узбуњивање може се извршити путем аутоматских и ручних јављача пожара, преко ПП централе и аларма. Дојаву је могуће обавити и лично или телефоном и то: директору или лицима са посебним одговорностима, (у даљем тексту: Управи Предузећа), оспособљеним руководиоцима за евакуацију и спасавање и референту ЗОП-а. Исти поступак спроводи се и у случају појаве опасности од било које елементарне непогоде.

Начин обавештавања:

- телефон,
- мобилни телефон

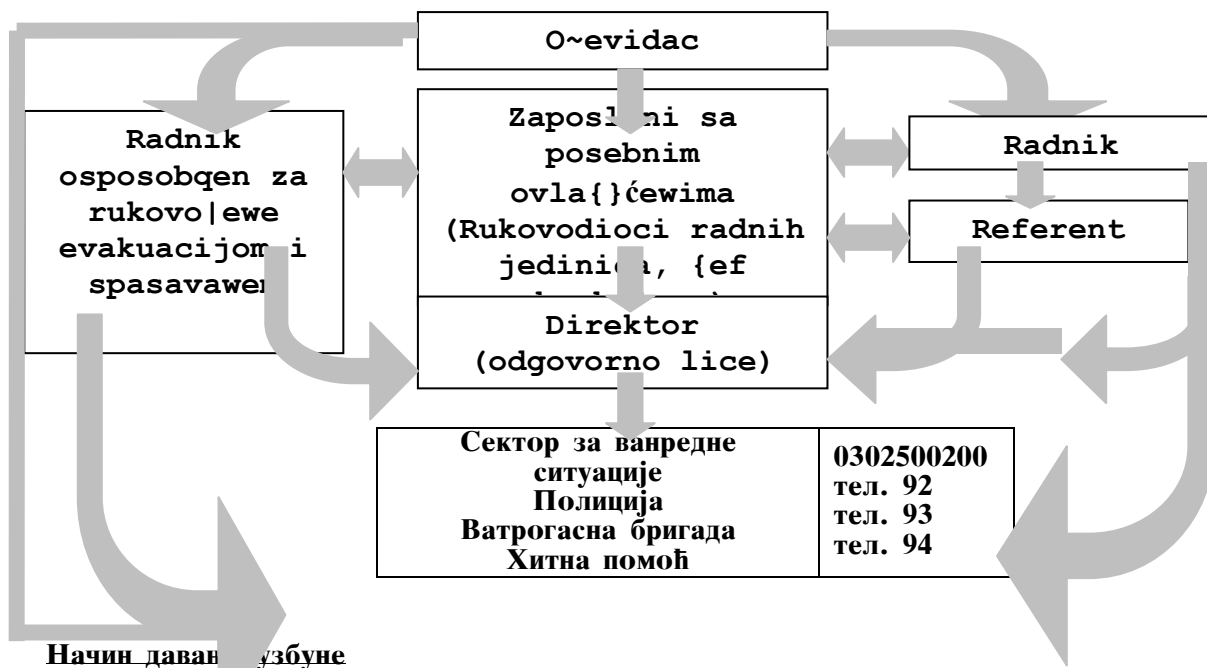
Дојаву изненадних догађаја треба обавити на следеће бројеве телефона:

Централа Директор Пом. директора за заштиту и развој	тел. 030 590778 0648569227 0648569219	Краља Петра И 14а Доњи Милановац
Референт ЗОП-а ¹	тел. 0648569239	Краља Петра И 14а Доњи Милановац

За давање узбуне на локацији у случају изненадног нежељеног догађаја постоје одговарајући уређаји за откривање и јављање пожара. Објекат Предузећа на локацији у

ул. Краља Петра I у Доњем Милановцу, покривен је системом за аутоматско откривање и јављање пожара са сиреном за узбуњивање.

Шема дојаве у случају изненадног догађаја

Начин давања узбуне

Наредбу за узбуњивање даје директор Предузећа или овлашћени радници, руководиоци, за сваку организациону јединицу посебно.

Јавна предузећа која се обавештавају у случају изненадних нежељених догађаја су:

Ред. бр.	Назив	Адреса	Број телефона
1.	ВСЈ Доњи Милановац	Мосна	0302500200
2.	МУП - Одељење Доњи Милановац	Доњи Милановац,	92; 030590022
3.	Сектор за ванредне ситуације	Београд, Мије Ковачевића 24	93; централа 011/2812-011
4.	Хитна помоћ	Доњи Милановац,	030590606
5.	ЈКП " Доњи Милановац "	Доњи Милановац	030 596356
6.	Електро Дистрибуција Доњи Милановац	Доњи Милановац	030590079

1.3.3. ОПЕРАТИВНИ ПЛАН ЕВАКУАЦИЈЕ

Директор (одговорно лице), лица са посебним овлашћењима (руководиоци радних јединица, шеф обезбеђења), Руководилац Службе чувара заштићеног подручја, — носиоци евакуације и спасавања

Оспособљавање за евакуацију и спасавање обавља се практично у три дела:

- оспособљавање руководиоца за евакуацију и спасавање

- упознавање свих запослених с начином евакуације и спасавања
- спровођење практичних вежби евакуације и спасавања.

Код избора запослених који ће се оспособити за руководиоце евакуације и спасавања у случају настанка изненадног нежељеног догађаја потребно је водити рачуна, да то буду запослени који се обзиром на своје физичке, психофизичке и здравствене способности, моћи обавити предвиђене радње.

Евакуација посетилаца и запослених из објеката Предузећа врши се када су затечена лица у згради угрожена: пожаром, хемијским акцидентом, земљотресом, терористичким нападом, претњом или подметањем експлозивних направа.

Право да нареди евакуацију лица из зграде имају:

- Директор (одговорно лице), или овлашћени радници, Руководилац Службе чувара заштићеног подручја, руководиоци (Руководиоци радних јединица, шеф обезбеђења), за сваку организациону јединицу посебно;
- Руководилац интервенције на гашењу пожара, отклањању хемијских акцидената, и др.

Тежишно се прорађује поступак евакуације у случају пожара, јер је он најреалнији и најобухватнији и може да се односи на целу зграду или појединачни простор.

У објектима Предузећа, носиоци евакуације су директор и запослени са посебним овлашћењима (Руководиоци радних јединица, шеф обезбеђења, Руководилац Службе чувара заштићеног подручја,). Крајњи циљ носиоца евакуације је да безбедно спроведу посетиоце и запослене кроз коридоре за евакуацију до безбедног места означеног на Плану евакуације (зборно место).

Евакуисани из објеката, привремено се смештају у слободан (безбедан) простор -зборно место. Зборно место је плато на паркингу за запослене поред објеката Предузећа.

Начин извођења евакуације и спасавања

Након дојаве акцидентне ситуације, ако се установи да дојава није лажна, узбуњују се запослени и посетиоци.

Носиоци евакуације дужни су да обезбеде евакуационе излазе у положају којим се не омета излазак лица из објекта и отпочињу спровођење евакуације из објекта.

Начин извођења евакуације објекта је следећи:

- Евакуација из **просторија** на спрату (канцеларије, сала за састанке, собе за госте и др) где су се запослени или гости затекли у тренутку узбуњивања, обавља се утврђеним хоризонталним коридорима (правцима) евакуације до степеништа, степеништем до приземља, где долазе до обележених евакуационих излаза (спољних врата);
- Евакуација из **просторија** у приземљу (визиторски центар - центар за посетиоце) где су се запослени или гости затекли у тренутку узбуњивања, обавља се утврђеним хоризонталним коридорима (правцима) евакуације до до обележених евакуационих излаза (спољних врата);
- Након напуштања објекта, радници и гости, крећу се ка одређеном **зборном месту** на отвореном простору где ће од руководиоца евакуације и спасавања добити даља упутства.

Евакуациони путеви, смерови кретања и излази на основама за сваки део објекта, као и поједине делове простора у објектима приказани су графичком документацијом овог Плана.

Руководиоци евакуације и спасавања дужни су за време евакуације:

- надzirати и координирати акције у сврху евакуације;

- обзиром на развој догађаја током евакуације, издавати наређења појединим запосленима и другим одговорним запосленима за предузимања посебних мера у вези са насталим променама;
- предузимати додатне мере посебно у случајевима када евакуација није у целости изведена.

Након доласка ватрогасне јединице, командир исте, начелно, поред акције гашења пожара руководи и евакуацијом, односно спасавањем превасходно лица из угрожене зоне.

У случају непосредне угрожености посетилаца и запослених, настале услед пожара, експлозија и других акцидената, евакуација се спроводи по следећим фазама:

- Припреме за евакуацију,
- Селективна евакуација,
- Тотална евакуација.

а) Припрема евакуације, обухвата окупљање запослених, издавање потребних наређења особљу које је задужено за спровођење исте, припрему материјално-техничких средстава која су предвиђена за изношење и транспорт. Ако на делу објекта где је потребно извршити евакуацију нема довољно особља, ангажује се особље из других делова зграде, или од припадника ватрогасно спасилачких јединица.

б) Селективна евакуација, обухвата поједине делове зграде који су непосредно угрожени, или се очекује њихова угроженост. Њој претходи припрема евакуације, а спроводи се према Плану који одређује руководилац евакуације. **Руководилац евакуације** је директор, запослени са посебним овлашћењима, или командир на интервенцији. Он издаје наређења која садрже: време почетка евакуације, правац и маршрут кретања, безбедно место за евакуисане, место за евакуацију важних и вреднијих материјалних средстава, време завршетка евакуације.

Време трајања процеса евакуације, чини збир времена трајања следећих појединачних етапа:

- Напуштање просторије у којој се налазе лица угрожена пожаром,
- Кретање лица кроз хоризонталне и вертикалне коридоре (правце евакуације) до излаза за евакуацију,
- Кретање лица ван зграде до безбедног (зборног) места за евакуисане.

Евакуација се изводи преко постојећих унутрашњих саобраћајница, степеништа, ходника, пролаза и холова.

Најнеповољнији случај евакуације је из спратног дела зграде и из сутеренског дела, због недостатка алтернативног коридора (правца) евакуације.

Стога руководилац гашења и евакуације треба да оцени начин евакуације: ходником, степеништем, односно преко прозора и са спољне стране објекта, ако је то могуће.

Руководилац евакуације и извршиоци евакуације су дужни да у припреми и при евакуацији предузму све мере на спречавању панике и очувању реда и дисциплине.

Евакуисани се усмеравају на безбедна места која се налазе на отвореном простору ван објекта.

ц) Тотална евакуација, настаје прерастањем из селективне евакуације, односно када руководилац интервенције са директором и другим одговорним лицима, утврде да је цео објекат непосредно угрожен.

Спасавање повређених лица треба вршити опрезно јер због нестручности (преломи, тровања) стање истих може да се погорша. Лакше повређеним треба одмах пружити помоћ, а за теже повређене обезбедити хитну помоћ и одвожење у здравствене установе.

У условима пожара код угрожених наступа паника, што узрокује додатна повређивања и због тога руководилац гашења и евакуације, путем разгласа, мегафоном и слично, умирујућим гласом смањује панику међу угроженима.

У пожаром угроженом објекту, увек се предност даје спасавању људи, међутим, кад год је то могуће, врћи се спасавање материјалних добара и заштита животне околине. Интервенција се изводи у циљу спасавања вредних материјалних добара, уклањања запаљивих и експлозивних материја које могу повећати катастрофу.

Директор кроз прораду и вежбе евакуације одређује извршиоце за спасавање вредних докумената-архиве и материјалних добара Предузећа.

Вредна материјална добра се износе ван угроженог простора, а иста се физички обезбеђују.

Поступци након спроведене евакуације

Након спроведене евакуације и окупљања запослених и гостију на зборном месту, руководиоци евакуације и спасавања, процењују ситуацију у оквиру које:

- проверавају јесу ли сви запослени и гости напустили објекат;
- одређују радње које треба предузети на нужном санирању последица изненадног догађаја (гашење пожара и сл.);
- одређују радње које треба предузети ради спровођења акције спасавања особа које су блокиране у деловима грађевине (коришћење опреме за извођење спасавања, одређивање реда и редоследа спасавања и сл.);
- отпуштају кућама преостале особе које не могу учествовати у даљим акцијама.

Начин спровођења спасавања

У свим случајевима, кад евакуација гостију и запослених није спроведена у потпуности, приступа се акцији спасавања преосталих особа.

У овој акцији учествују:

- особе, које одреде руководиоци евакуације и спасавања,
- припадници професионалне ватрогасне јединице,
- према потреби стручне особе других предузећа.

Руководиоци евакуације и спасавања, у оквиру свог делокруга рада, утврђују путем извештаја следеће:

- колико је особа угрожено и где се налазе,
- каква им непосредна опасност прети,
- је ли наступила паника,
- који су ходници и степеништа непроходни.

Истовремено оцењују која су средства за спасавање потребна и која су лична и колективна заштитна средства потребна за запослене који ову акцију спроводе.

До доласка ватрогасне јединице, у границама могућности, користе властита средства за спасавање, ако иста поседује.

Након доласка професионалне ватрогасне јединице користиће се опрема за спасавање, ватрогасне јединице, а сви запослени и руководство Предузећа стављају се на располагање руководиоцу акције гашења и спасавања, а руковођење акцијом преузима командир ватрогасне јединице.

Спасавање особа с висине

За спасавање особа са висине треба користити властиту расположиву опрему уколико Предузеће исту поседује. Након доласка професионалне ватрогасне јединице користиће се професионална ватрогасна опрема.

Спасавање особа у случају пожара

У случају пожара морају се понајпре спасавати угрожене особе, а тек онда креће акција за коначно савладавање пожара. Руководиоци евакуације и спасавања одређују начин спасавања особа у случају пожара.

У сваком случају позива се територијална ватрогасна јединица.

У случају пожара који отежава спасавање посетилаца и запослених, потребно је:

- одмах упоредно с осталим радњама спасавања особа, приступити гашењу пожара,
- искључити инсталације које представљају опасност у случају пожара (електрична струја, гас, грејање);
- приликом напуштања угрожене просторије затворити прозоре и врата;
- отворити врата и прозоре на ходницима, степеништима и просторијама у којима се обавља евакуација, односно, спасавање ради одвода дима и превелике топлоте,
- пробити зидове и слично, како би се заобишла угрожена места и обавило спасавање блокираних особа и ефикасно гашење пожара.

Спасавање особа из рушевина

Претраживање рушевина и спасавање затрпаних особа обављају руководиоци евакуације и спасавања, припадници професионалне територијалне ватрогасне јединице и запослени који су одређени.

У случајевима рушења зграде или њеног дела мора се одмах:

- искључити струја, вода, гас, грејање и др.;
- утврдити критична места на која је потребно обратити пажњу;
- утврдити места одакле се јављају затрпани и повређени;
- утврдити делове зграде који би се током спасавања могли срушити, и предузети потребне мере за отклањање опасности од рушења.

Спасавање особа из рушевина треба обављати крајње опрезно како не би дошло до повреда особа које учествују у спасавању или нових повреда већ повређених или затрпаних особа.

При спасавању треба користити наменски алат и опрему, а у крајњем случају и грађевинску механизацију под надзором грађевинских стручњака.

1.3.4. ЗБОРНА МЕСТА ЕВАКУИСАНИХ ОСОБА

Сви гости и запослени након изласка из објекта, у случају изненадних догађаја, морају се окупити на зборном месту које је одређено за окупљање на отвореном простору.

На зборна места за окупљање морају доћи гости и запослени у свим случајевима изненадних догађаја осим изненадних догађаја као што су олујни ветрови, град и ширење облака опасних хемикалија у спољашњем простору.

У тим случајевима треба поступити према следећем:

- не напуштати објекат,
- сместити се у најсигурније унутрашње просторије,
- чврсто и по могућности непропусно затворити све спољашње отворе на објекту, односно, просторијама,
- у сарадњи и по заповести руководиоца евакуације и спасавања искључити из употребе све инсталације, машине и уређаје који би могли изазвати акцидентне ситуације,
- након проласка опасности поступити према упутствима руководиоца евакуације и спасавања.

На локацији се одређује следеће зборно место за окупљање на отвореном простору:

ЗБОРНО МЕСТО Слободан простор плато-паркинг за возила испред објекта, који служи за прихват евакуисаних запослених и гостију Предузећа.

Након окупљања гости и запослени морају:

- мирно сачекати даља наређења и упутства,
- не смеју стварати накнадну панику,

- не смеју се разилазити нити се самовољно понашати
 - не смеју се враћати у објекат док за то не добију одобрење руководиоца евакуације да је улаз сигуран.
- На зборном месту руководиоци евакуације треба да:
- утврде јесу ли сви гости и запослени напустили објекат;
 - ако утврде да посетиоци и запослени нису на броју, предузму акцију спасавања;
 - обаве координацију даљег деловања са другим руководиоцима евакуације и спасавања и командиром територијалне ватрогасне јединице;
 - организују пружање прве помоћи повређенима, а теже повређене упутити у медицинске установе.

1.3.5. УПУТСТВО ЗА ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА И ГРАФИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Сажето упутство за поступање у случају пожара и графички делови Плана евакуације представљају саставни део плана евакуације и Правила заштите од пожара.

1.3.5.1. Упутство за поступање у случају пожара

У посебном прилогу је дат пример Упутства за поступање у случају пожара, те ћемо га овде изоставити, али у принципу мора бити садржано и у Правилима ЗОП-а

1.3.5.2. Графичка документација Плана евакуације²

Графички део сачињавају:

Ситуација	1:150	
Основа приземља - цео објекат	1:150	
Основа приземља - поједини делови, ако је површина велика		1:150
Основа спрата - поједини делови, ако је површина велика		1:150

1.4. Начин оспособљавања запослених за спровођење заштите од пожара

Основна обука запослених из области заштите од пожара врши се на основу **Програма основне обуке запослених из области заштите од пожара** који доноси директор Предузећа, а по прибављеној сагласности инспекцијских органа, сектора за ванредне ситуације.

Садржајем Програма основне обуке обезбеђује се стицање најнеопходнијих теоријских и практичних знања о мерама заштите од пожара, општим и специфичним, везаним за поједине послове и задатке у процесу рада, а посебно о правима, дужностима и одговорностима запослених у спровођењу заштите од пожара, начину руковања преносним и превозним апаратима за почетно гашење пожара, опремом и средствима за гашење пожара, о поступку у случају квара, избијања пожара и др.

Програм основне обуке запослених из области заштите од пожара заснива се на непосредним опажањима извора опасности и специфичностима процеса рада као и мерама заштите од пожара које се морају предузимати.

Основна обука изводи се путем семинара, предавања, консултација, практичних вежби и др.

По завршеној основној обуци запослених обавезно се спроводи поступак провере знања и оспособљености запослених из области заштите од пожара.

Провера знања и оспособљености врши се путем тестова, усменим испитивањем и провером практичне обучености. Референт заштите од пожара припрема тестове, утврђује чланове комисије и одлучује о начину провере знања.

О провери знања запослених из области заштите од пожара сачињава се записник и води одговарајућа евиденција.

Запослени који не задовољи на провери знања дужан је да накнадно, а најкасније у року од 15-30 дана од извршене провере знања, поново полаже тест.

Запослени ће се упознати са мерама заштите од пожара и поступком у случају пожара кроз обавезну обуку, упознавањем од стране непосредног руководиоца приликом ступања на рад и путем писаних упутстава, упозорења и знакова опасности.

Основна обука запослених из области заштите од пожара организује се за све запослене, најкасније у року од једне године од дана ступања на рад.

Провера знања запослених врши се једном у три године.

III. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Сви запослени у Предузећу дужни су да се придржавају Правила заштите од пожара. Неспровођење и непридржавање прописаних мера, сматра се тежом повредом радне дужности, па се не искључују прекршајна, кривична и материјална одговорност.

Измене и допуне Правила заштите од пожара доноси директор, на иницијативу референта заштите од пожара, а по поступку предвиђеним за његово доношење.

Правила заштите од пожара ступају на снагу датумом доношења.

У _____, _____ 2011.

М.П.

**ЈП ” Национални парк Ђердап
Доњи Милановац**

Директор, Срђан Стефановић